

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Marka Bedřicha a soudců JUDr. Jitky Hroudové a Mgr. Marka Zimy ve věci

žalobkyně: **L. V.**
bytem X,
zastoupená advokátem Mgr. Ing. Štěpánem Dražkou
se sídlem Brno, Veselá 169/24

proti
žalovanému: **Česká advokátní komora**
sídlem Národní třída 16, 110 00 Praha 1,

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 1. 2023, č.j. 10.32-000467/22-007,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci, advokátu Mgr. Ing. Štěpánu Dražkovi, se stanovuje odměna za zastupování ve výši 6 800 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Městského soudu v Praze do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobkyně se žalobou podanou u Městského soudu v Praze domáhá přezkoumání a zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného, kterým nevyhověl její žádosti a neurčil jí advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby dle § 18c zákona o advokacii. Důvodem bylo, že žalobkyně nedoložila majetkové poměry ve smyslu ust. § 18c odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, (dále jen „zákon o advokacii“), ve spojení s důvodem uvedeným v ust. § 18c odst. 4 zákona o advokacii, a že neosvědčila nemožnost zajištění si právní služby dvěma advokáty k poskytnutí poptávané právní služby dle ust. § 18c odst. 3 zákona o advokacii.
2. Na žádost žalobkyně soud usnesením ze dne 20. 4. 2024, č.j. 11 A 140/2023-61, žalobkyni osvobodil od soudních poplatků, ustanovil jí zástupce z řad advokátů a žalobkyni znovu vyzval k odstranění vad podané žaloby. Ustanovený zástupce vady dle požadavku soudu odstranil.

Žalobní body

3. Žalobkyně v podané žalobě nejprve namítla, že nebyla povinna prokazovat majetkové poměry, přičemž odkázala na náleze Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/21, podle kterého je protiústavní část ust. § 18c zákona o advokacii ve slovech „*jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a*“. Přitom zdůraznila, že o určení advokáta nežádala z důvodu majetkových poměrů a otázka majetnosti či nemajetnosti tak v posuzované věci nemohla hrát žádnou roli.
4. V druhé žalobní námitce uvedla, že není a nemusí být schopná zajistit si doklad o odmítnutí dvěma advokáty. Přitom vyjádřila přesvědčení o tom, že ust. § 18c odst. 3 zákona o advokacii představuje nepřípustnou libovůli, neboť paušálně vylučuje z práva na přístup k soudu a práva na právní pomoc osobám, které si nejsou schopny zajistit uvedené doložení.
5. Pokud by soud dospěl k závěru, že ust. § 18c odst. 3 zákona o advokacii je v rozporu s ústavním pořádkem ČR, navrhla žalobkyně, aby podal návrh na vyslovení protiústavnosti daného ustanovení.

Vyjádření žalovaného

6. Žalovaný ve vyjádření k podané žalobě navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl. Žalobkyně poptávala advokáta pro řízení před Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 8 Ads 199/2022 a k zastoupení v řízení před Ústavním soudem o ústavní stížnosti vedené pod sp. zn. III.ÚS 3098/22. Usnesením ze dne 24. 1. 2023 ve věci sp. zn. III.ÚS 3098/22 Ústavní soud podanou ústavní stížnost odmítl.
7. Dále žalovaný zdůraznil, že řízení o žalobě se stalo pouze akademickým sporem, protože i v případě, že by žalobkyně v tomto řízení procesně uspěla, a věc byla správním soudem vrácena žalované k novému projednání, nezbylo by, než o žádosti žalobkyně k poptávané právní službě rozhodnout usnesením o zastavení řízení, protože předmět žádané právní služby odpadl (= řízení před Ústavním soudem bylo skončeno dnem 24. 1. 2023).
8. K věci pak poukázal na to, že rozhodnutí žalovaného je datováno dnem 3. 1. 2023, bylo tedy vydáno před vydáním (publikací) nálezu Ústavního soudu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 44/21, a žalovaný tedy při použití ust. § 18c odst. 1 zákona o advokacii aplikoval zákonnou právní normu. Navíc tímto nálezem zůstalo ust. § 18c odst. 4 zákona o advokacii nedotčeno.

9. Žalovaný zdůraznil, že žadatelka nenaplnila další zákonný důvod, který musí žalovaný posuzovat v rámci správní úvahy, tj. ust. § 18c odst. 4 zákona o advokacii. Podle něho musí žadatel k žádosti přiložit v tomto zákonném ustanovení předvídané doklady (o poměrech svých a o společně posuzovaných osobách), nestačí pouhé tvrzení o takových poměrech.

140/2023

10. Dále odkázal na odůvodnění rozhodnutí, kde uvedl, že Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 20. 10. 2022, čj. 8 Ads 199/2022-55, zamítl žádost žalobkyně na ustanovení zástupce pro řízení, neboť dostatečně neosvědčila celkový věrohodný přehled o své majetkové situaci, resp. o situaci celé své domácnosti, čím nesplnila předpoklady pro osvobození od placení soudních poplatků za účelem ustanovení zástupce pro řízení. K neoslovení advokátů a nemožnosti opatřit si „doklad“ uvedl, že nejde o „doklad“ ve smyslu písemného potvrzení, ale o průkaz (důkaz) o tom, že se alespoň na dva advokáty obrátila a ti ji odmítli poptávanou právní službu poskytnout. Takovým průkazem (důkazem) může být i písemné potvrzení advokáta (jeho advokátní kanceláře), ale pochopitelně jakýkoli jiný prokazatelný průkaz o odmítnutí ze strany advokátů např. emailovou komunikací. Nic takového žalatelka žalované v rámci posouzení její žádosti o určení advokáta nenabídla. Žalobkyně se tedy dostatečně nestarala o svá práva, a proto procesní důsledek, tj. neurčení advokáta, jde k její tíži. Nejde proto o libovůli, o porušení principů spravedlnosti atp., jak se žalobkyně v žalobě snaží argumentovat.
11. Závěrem pak žalovaný uvedl, že nepovažuje za nutné, aby se soud obracel na Ústavní soud s návrhem na vyslovení protiústavnosti ustanovení § 18c odst. 3 zákona o advokacii, protože toto ustanovení je soudním výkladem nakloněno procesně aktivním žadatelům (nikoli procesně pasivním žadatelům...). Navíc prováděcí vyhláška č. 120/2018 Sb., obsahující i vzorové formuláře žádostí dle § 18c zákona o advokacii, je dostatečně návodná (ve spojení s normami zákona o advokacii a správního řádu).

Správní spis

12. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobkyně požádala žalovaného o určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní pomoci pro řízení před Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 8 Ads 199/2022 a v řízení před Ústavním soudem o ústavní stížnosti vedené pod sp. zn. III.ÚS 3098/22. Ve správním spisu jsou založeny také listiny, které žalobkyně zasílala Nejvyššímu správnímu soudu v jím vedeném řízení o žalobkynině kasační stížnosti.
13. Napadeným rozhodnutím předseda České advokátní komory žalobkyni požadovaného advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby dle ust. § 18c zákona o advokacii neurčil, a to z důvodů, které soud uvedl výše v bodu [1] tohoto rozsudku.

Posouzení věci soudem

14. Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“), a vycházel přitom ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
15. Soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez jednání, neboť žalobkyně nevyjádřila s takovým postupem nesouhlas a žalovaný s tímto postupem výslovně souhlasil. Důvodem pro nařízení jednání nebylo ani dokazování, neboť veškeré listiny potřebné pro rozhodnutí jsou obsaženy ve správním spisu, jímž se dokazování neprovádí (rozsudek NSS č. j. 9 Afs 8/2008-117 z 29. 1. 2009).
16. Městský soud v Praze nejprve ověřil, že žaloba byla podána včas a osobou k tomu oprávněnou.
17. Žaloba není důvodná.

140/2023

18. Napadeným rozhodnutím žalovaný neurčil žalobkyni na její žádost advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby dle § 18c zákona o advokacii, a to ze dvou samostatných důvodů (nedoložení majetkových poměrů ve spojení s důvodem uvedeným v ust. § 18c odst. 4 zákona o advokacii, neosvědčení nemožnosti zajištění si právní služby dvěma advokáty). Platí, že každý z těchto důvodů by sám o sobě postačil k tomu, aby žalovaný advokáta žalobkyni neurčil (viz rozsudky NSS ze dne 28. 7. 2021, čj. 8 As 138/2021–30, bod 14, a ze dne 21. 12. 2023, čj. 2 As 155/2023-48, bod 10). Ani žaloba nemůže být úspěšná, pokud alespoň jeden z uvedených důvodů pro neurčení advokáta byl oprávněným (viz obdobně ve vztahu ke kasační stížnosti rozsudek NSS ze dne 31. 1. 2024, čj. 8 As 132/2022-71).
19. Soud se nejprve zabýval námitkou týkající se neprokázání odmítnutí zastoupení dvěma advokáty, ke které žalobkyně bez uvedení bližších skutečností pouze uvedla, že s ohledem na její situaci „není a nemusí být schopná si zajistit doklad o tom, že se neúspěšně pokusila zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.“
20. Podle § 18c odst. 3 zákona o advokacii *nejde-li o poskytnutí právní služby na náklady státu podle § 23 odst. 3, je žadatel povinen v žádosti podle odstavce 2 doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.*
21. Z podané žádosti založené ve správním spisu je patrné, že žalobkyně ani žádná jména popptávaných advokátů neuvedla, když pouze napsala: „AK známo i z její činnosti, viz ex offio 2020 atd.“ Toto sdělení soud ve shodě s žalovaným považuje za nedostatečné, neboť je zcela logické, že žadatel musí uvést konkrétní jména advokátů, kteří mu odmítli poskytnout právní službu právě ve věci, ve které o ustanovení advokáta žalovaného žádá. To je ostatně patrné i z formuláře žádosti.
22. K nutnosti doložit jména advokátů, kteří žalobkyni odmítli poskytnout právní službu, soud uvádí, že „doložit“ v právním slova smyslu znamená přiložit doklad, prokázat něco dokladem, dosvědčit, podepřít určitou skutečnost. Požaduje-li zákon o advokacii doložení skutečnosti, že advokát odmítl poskytnout právní službu, znamená to, že nestačí, pokud žadatel označí advokáta, který mu měl odmítnout poskytnutí konkrétní právní služby. Takové tvrzení totiž nenahrazuje předložení důkazu o této skutečnosti a nemůže samo o sobě stačit k jejímu doložení. Ostatně i NSS setrvale tvrdí, že břemeno prokázání splnění podmínek pro vyhovění žádosti spočívá na žadateli (viz rozsudek NSS ze dne 29. 2. 2024, čj. 7 As 217/2023-28, bod 18 a judikatura tam citovaná). Žalobkyně navíc ani žádná jména advokátů neoznačila, a proto byl naplněn již tento první důvod pro zamítnutí její žádosti, resp. pro neurčení advokáta žalobkyni.
23. Nutno dodat, že žalovaný ani nebyl povinen vyzývat žalobkyni k odstranění vad žádosti, jelikož § 55a zákona o advokacii vylučuje pro řízení dle § 18c zákona o advokacii použití § 45 odst. 2 správního řádu, tedy povinnost správního orgánu vyzvat žadatele k odstranění vad žádosti.
24. Soud pro úplnost uvádí, že se neztotožnil s názorem žalobkyně o protiústavnosti ust. § 18c odst. 3 zákona o advokacii, ve kterém žalobkyně spatřuje nepřipustnou libovůli. Žalobkyně libovůli dovozuje z toho, že dané ustanovení paušálně vylučuje z práva na přístup k soudu osoby, které si nemohou doložení zajistit. Doložení či osvědčení odmítnutí poskytnout právní službu totiž dle soudu nepředstavuje nepřipustnou zátěž pro žadatele a ani pro advokáta. Ustanovení § 18c odst. 3 zákona o advokacii k prokázání odmítnutí právní služby nestanovuje žádný formální postup. Pokud žadatel nemá nebo není schopen si opatřit

potvrzení od advokátů, může předložit jiný důkaz o tom, že ho advokáti odmítli (neformální vyjádření, zamítavá odpověď e-mailem, nereagování na e-mail s poptávkou právní služby, svědectví třetí osoby apod.), nebo ve smyslu rozsudku ze dne 25. 8. 2020, č.j. 2 As 17/2019-49, tvrdit a doložit mimořádné okolnosti, pro které nemohl dodat žádný důkaz o odmítnutí poskytnutí právní služby (srov. rozsudky ze dne 29. 6. 2023, č. j. 10 A 56/2022-38 a č.j. 10 A 109/2022-40). Jde tedy pouze o to, aby žadatel uvěřitelným způsobem osvědčil, že mu jmenování advokáti skutečně odmítli právní pomoc poskytnout. Z ustanovení tedy nelze dovodit, že by v jeho důsledku bylo omezeno právo žadatele na soudní ochranu. Naopak smyslem úpravy obsažené v § 18 a násl. zákona o advokacii je poskytnout právní pomoc žadatelům k zachování jejich práv na právní pomoc před orgány veřejné či soudní moci dle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Toto právo však má své mantinely, a pokud žadatel o určení advokáta nesplní zákonem stanovené podmínky, nemůže očekávat pozitivní výsledek řízení. Soud proto konstatuje, že aplikací ust. § 18c odst. 3 zákona o advokacii k porušení práva žalobkyně v dané věci nedošlo.

25. Pokud jde o posouzení druhé žalobní námitky týkající se neprokázání majetkových poměrů žalobkyně, soud zdůrazňuje, že je ze správního spisu patrné, že žalobkyně žádala o poskytnutí bezplatné služby.
26. Žalobkyně poukázala v podané žalobě na to, že Ústavním soudem byl vydán náleze ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21. V tomto nálezu Ústavní soud označil za protiústavní jednu z podmínek pro určení advokáta podle § 18c odst. 1 zákona o advokacii, podle níž mohla být žadatelem pouze osoba, jejíž příjmové a majetkové poměry to odůvodňují. Ústavní soud tedy odmítl, že by na právní pomoc mohl mít nárok jen ten, kdo si ji nemůže dovolit, ale nárok na ni má mít každý, kdo si jí není schopen i z jiných důvodů obstarat (nikdo z oslovených advokátů jim např. právní pomoc nechtěl poskytnout). Ústavní soud proto citovaným nálezem zrušil část § 18c odst. 1 zákona o advokacii, konkrétně spojení „*jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a*“, a to s odloženou vykonatelností ke dni 31. 12. 2023.
27. Žalobkyně namítá, že s ohledem na tento náleze již otázka majetnosti či nemajetnosti žalobkyně v posuzované věci nemohla hrát žádnou roli. Městský soud vycházel při posouzení důvodnosti této žalobní námitky z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 5. 2023, č. j. 9 As 122/2022 – 36, jenž se v bodě [18] k aplikaci daného ústavního nálezu vyjádřil následovně: „... Ústavní soud v nálezu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21, v rámci konkrétního přezkumu ústavnosti zákona iniciovaného městským soudem ve výše zmíněném jiném řízení téže stěžovatelky ve věci sp. zn. 6 A 101/2021, shledal protiústavnost části § 18c zákona o advokacii ve slovech „*jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a*“. Stěžovatelka již v žalobě namítala, že o určení advokáta nežádala z důvodu majetkových poměrů, a proto žalovaná rozhodla o neurčení advokáta z nesprávného důvodu a lpěním na splnění podmínky majetkových poměrů vůči ní porušila čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Ačkoliv byla daná část § 18c zákona o advokacii zrušena s účinností odloženou ke dni 31. 12. 2023, takže formálně jde o stále účinnou součást právního řádu, NSS považuje za vhodné upozornit na náleze Ústavního soudu ze dne 18. 10. 2022, sp. zn. IV. ÚS 579/22, dle kterého v „demokratickém právním státě, kterým Česká republika podle čl. 1 odst. 1 Ústavy je, není bez dalšího přípustné, aby orgány veřejné moci vědomě používaly materiálně neústavní právní předpis nebo jeho ustanovení s odůvodněním, že vykonatelnost zrušujícího výroku nálezu byla odložena, a porušovaly tak ústavně zaručená základní práva a svobody.“

140/2023

28. Pokud tedy žalovaný jako důvod pro neurčení advokáta žalobkyni uváděl nedoložení majetkových poměrů žalobkyně, nemůže tento důvod pro neurčení advokáta v právním stavu nastoleném nálezem Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21 obstát.
29. Městský soud však považuje za podstatné, že žalovaný jako důvod pro neurčení advokáta také uvedl, kromě odkazu na nyní již zrušenou část ust. § 18c odst. 1 zákona o advokacii, i odkaz na ustanovení § 18c odst. 4 věty první zákona o advokacii, podle kterého *k žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby bezplatně musí žadatel přiložit doklady o výši příjmu žadatele a společně s ním posuzovaných osob za období 6 kalendářních měsíců předcházejících podání žádosti, jakož i doklady o jeho majetkových poměrech*.
30. Nelze totiž přehlédnout, že v nyní projednávané věci žalobkyně výslovně požádala o bezplatné zastupování. Z ust. § 18c odst. 4 věty první zákona o advokacii pak jednoznačně vyplývá, že k žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby bezplatně byla žalobkyně povinna přiložit zákonem stanovené doklady o výši příjmů jejích a osob s ní společně posuzovaných, což však neučinila. Nestačí totiž pouze tvrdit, ale žadatelka musí zákonem stanovený požadavek o výši příjmu její a společně posuzovaných osob správnímu orgánu doložit, tedy prokázat.
31. Pokud žalobkyně v podané žalobě poukazuje na to, že Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 44/21, shledal protiústavnost části § 18c zákona o advokacii ve slovech „*jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a*“, zdůrazňuje soud, že Ústavní soud neshledal protiústavním celé ustanovení § 18c zákona o advokacii, ale pouze část jeho odstavce 1. Závěr o protiústavnosti se proto nijak nedotkl žalovaným aplikovaného ust. § 18c odst. 4 zákona o advokacii. Požadavek žalovaného, aby žalobkyně doložila příjmy své a společně s ní posuzovaných osob za stanovené období, proto byl zcela v souladu se zákonem. Ze správního spisu však soud zjistil, že žalobkyně této své povinnosti nedostála a bylo proto zcela na místě, pokud žalovaný žalobkyni požadovaného advokáta neurčil také z tohoto důvodu.

Závěr a náklady řízení

32. Na základě shora uvedeného soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
33. O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle kterého má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Ve věci měla plný úspěch žalovaná, avšak žalované v řízení žádné náklady nad rámec jeho běžných činností nevznikly. Soud proto rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení.
34. Ustanovenému zástupci žalobkyně Mgr. Ing. Štěpánu Dražkovi, advokátu, soud stanovil odměnu za dva úkony právní služby, a to za první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby, je-li klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven soudem [§ 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif (dále jen „advokátní tarif“)], a dále za písemné podání nebo návrh ve věci samé, konkrétně za doplnění žaloby ze dne 11. 4. 2024 učiněné k výzvě soudu ze 20. 3. 2024, č. j. 11 A 140/2023-61 [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Za jeden úkon právní služby náleží ustanovenému zástupci mimosmluvní odměna ve výši 3 100 Kč [§ 7 bod 5., § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. b) a d) advokátního tarifu]. K této částce je třeba připočítat 300 Kč jako paušální náhradu

140/2023

hotových výdajů dle § 13 odst. 1 a 4 advokátního tarifu za každý z úkonů právní služby. Celková výše odměny ustanoveného zástupce žalobkyně tedy činí 6 800 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti skončí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 23. července 2024

Mgr. Marek Bedřich, v. r.
předseda senátu